

İÇİNDEKİLER

Sıra	Tarih	Yayın	Başlık	Sayfa
1	25.09.2016	Bloomberg	DAYTON' UN KARANLIK RUHU AB İLE AŞILABİLİR	2

Dayton'un Karanlık Ruhu AB ile Aşılabilir

► Bosna Hersek'in AB adaylığına kabulü ülkeyi daha istikrarlı yapabilir

► "Bosna Hersek'in AB üyelik sürecine başlaması memnuniyet verici"

Mustafa, Saraybosna'nın en önemli merkezi olan Başçarşı'da küçük bir hediye eşya mağazası işletiyor. Burayı, 10 yılını Türkiye'de tekstil işçiliği yaparak kazandığı sermaye ile açmış. Sahip olduğu küçük mağaza Mustafa'ya kendini şanslı hissettiriyor. Zira burası memleketi Saraybosna'yı terk etmeden ailesini geçindirmesini sağlıyor. Ama

Mustafa'nın yaş grubundaki binlerce Bosnalı, ülkelerindeki ailelerini geçindirmek üzere Avrupa'da çalışmak zorunda. Mustafa mağazasının önünde güzel havalarda kahve içtiği küçük masasının üzerindeki gazeteyi alıyor ve gazetenin manşetinde Bosna Hersek'in Avrupa Birliği (AB) adaylık başvurusunun kabul edildiğinden bahseden haberi

göstererek, "Bosna Hersek'in 2014 Dünya Kupası'na katılmasından sonra en iyi haber bu oldu. Bir gün AB üyesi olur muyuz bilemem, ama en azından ülkenin AB'ye aday olması bile Bosna'da bir şeylerin değişmesini sağlayabilir" diyor.

Yugoslavya'nın dağılmasıyla sonuçlanan iç savaşta en çok hasar alan ülke ►

◀ Bosna Hersek oldu. Dört yıl süren ve çok sayıda insanın hayatını kaybetmesine neden olan savaş, 1995 yılında imzalanan Dayton Anlaşması ile sonlandı. Bu anlaşma ülkedeki çatışmaları bitirmesine rağmen, aradan geçen 21 yılda ülkedeki politik istikrarsızlığın en önemli nedeni olarak görülüyor. Zira Dayton Anlaşması'na göre Bosna Hersek'in siyasi yapısı, üst siyasi yapı, merkezi yapı ve entiteler olmak üzere ayrı ayrı ele alınıyor. Yani bugün Bosna Hersek içinde bir Sırp Cumhuriyeti ve 10 kantondan oluşan Federasyon bölgesi yer alıyor. Bu durum ülkenin genelini ilgilendiren bir kararın çıkmasını oldukça güçleştiriyor. Ülkedeki ana etnik unsurlardan (Boşnak, Hırvat ve Sırp) bir tarafın itirazı yeni bir yasa çıkmasını engelliyor. Geçtiğimiz Şubat ayında Bosna Hersek'in AB'ye adaylık için başvurması ve bu başvurunun geçtiğimiz hafta AB tarafından kabul edilmesi ülkede bu istikrarsız politik tabloyu değiştirebilir. "Dayton sonrası Bosna-Hersek'te oluşturulan siyasi yapı oldukça karmaşık. Siyasi istikrarsızlık ve siyasi elitin AB için gerekli reformları uygulama konusunda görüş birliğine varamaması nedeniyle Bosna-Hersek'in AB süreci tıkanmış durumdaydı. diyor **İktisadi Kalkınma Vakfı** (İKV) uzmanı Yeliz Şahin ve devam ediyor: AB'nin koşulluluk politikasını da ciddi anlamda sınyan bu durum, İngiltere ve Almanya Dışişleri Bakanlarınca Kasım 2014'te ortaya koyulan girişim sonucu aşıldı. Bosna-Hersek yönetimi bir reform gündemi ve takvimi ortaya koyarak kamu yönetimi, hukukun üstünlüğü ve sosyoekonomik alanda reformlar uygulama taahhüdünde bulundu ve 15 Şubat 2016 tarihinde AB üyelik başvurusunda bulunma hakkı elde etti. Ülkenin AB ile ilişkilerinin koordinasyonunu yürütmek üzere bir mekanizma kurulması da AB açısından önemli bir adımdı. 20 Eylül'de de AB Konseyi, Avrupa Komisyonu'nu Bosna-Hersek'in üyelik başvurusunu değerlendirmek ve bu konuda görüş sunmakla görevlendirdi."

Bosna Hersek'in adaylık başvurusunun kabul edilmesi ülkenin politik istikrarı için önemli bir gelişme. Şüphesiz adaylıkla ilgili bir sürecin başlaması, ülke ekonomisi için de ateşleyici bir etki yaratabilir. Bosna Hersek ekonomik olarak ciddi bir potansiyele sahip. Özellikle enerji sektörü, tarım ve orman endüstrisi bakımından ülke, zengin kaynaklara sahip. Yugoslavya döneminde de güçlü bir endüstri altyapısına sahip olan Bosna

Hersek, siyasi istikrarsızlık nedeniyle bu potansiyelini bir türlü harekete geçiremiyor. Ülkede işsizlik ciddi bir sorun ve 4 milyona yaklaşan nüfusun önemli bir kısmı yurt dışında çalışmak zorunda. Yurt dışında çalışanların ailelerine gönderdiği döviz, Bosna Hersek ekonomisinin can damarını oluşturuyor. Ülke içindeki talebin düşük olması ve yabancı yatırımcının yeterli ilgi göstermemesi Bosna Hersek'te yaşanan ekonomik durğunluğun en önemli nedenleri arasında yer alıyor.

Son yıllarda Saraybosna'daki merkezi hükümetin çalışmaları bir nebze de olsa istihdamı artırma yönünde hareket yaratsa bile, yapılması gereken daha çok iş olduğu görülüyor. Geçtiğimiz hafta bir açıklama yapan AB'nin Saraybosna Büyükelçisi Lars-Gunnar Wigemark, "İşsizlik oranının düştüğünü ve büyümenin hız kazandığını gözlemliyoruz" diyordu.

DEİK (Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu) Türkiye-Bosna Hersek İş Konseyi Başkanı Muzaffer Çilek de Bosna Hersek'in AB üyelik sürecine başlamasının memnuniyet verici olduğunu belirtiyor ve devam ediyor: "Ekonomi alanındaki reformların hızlanması Bosna Hersek'i yatırım yapabileceği bir ülke pozisyonuna getirecek. Avrupa'nın yanı başında bu kadar çekici olan bir ülke belirsizlikler nedeniyle birçok yatırımcıyı frenliyordu. Elbette daha önceden yatırım yapan cesur insanlar vardı. Bundan sonra bu yatırımcılar işlerini büyütecek ve bunlara ilave yeni yatırımcılar da gelecek."

Bosna Hersek'in bugüne kadar pek çok alanda gelişmesini engelleyen ülke içindeki Sırp Cumhuriyeti ise AB konusunda da önemli bir engel oluşturabilir. Zira Banja Luka'nın yönetim merkezi olduğu Cumhuriyet, her fırsatta Bosna Hersek çatısı altından ayrılmayı planlıyor. AB konusunda da Bosnalı Sırp politikacılar Saraybosna'dan farklı düşünüyor. Üstelik tam da bu dönemde Sırp Cumhuriyeti'nde yapılması planlanan bir referandum ülkedeki gerilimi artırabilir. Bosna Hersek Anayasa Mahkemesi'nin 9 Ocak'ın Sırp Cumhuriyeti Günü olarak kutlanması'nın "anayasaya aykırı" olduğu yönündeki kararına rağmen, Bosnalı Sırplar 25 Eylül'de entite sınırları içerisinde referanduma gitme konusunda ısrarını sürdürüyor. "Bu referanduma AB olumlu bakmıyor" diyor Yeliz Şahin ve devam ediyor: "2011 yılında da buna benzer bir olay yaşanmıştı ve AB'nin

araya girmesiyle bu engellenmişti. RS'nin (Sırp Cumhuriyeti) iddiası şuydu: 'Bosna-Hersek'te yargı, Sırlara karşı ayrımcılık yapıyor.' Geçtiğimiz yıl da bu konuda referandum gündeme gelmişti. Referandum, ülkenin toprak bütünlüğünü tehlikeye atabilecek bir adım olarak görülüyor. 2018'de Bosna-Hersek'ten ayrılmayı referanduma götürme planı bulunan Dodik'in bu adımı, ülkeyi bölünmeye götürebilecek bir süreci de başlatabilir."

Bosnalı Sırların bundan sonraki politik hamleleri Bosna Hersek'in kaderini belirlemeye devam edecek gibi görünüyor. Ülkenin AB sürecinde adaylık başvurusunun kabul edilmesi gibi önemli bir gelişmeyi, Sırların yapabileceği bir referandum bir anda gölgede bırakabilir. Zaten Bosna Hersek'in adaylık süreci çok uzun sürecek gibi görünüyor ve bu süreçte Sırların yaratacağı her sorun ülkenin AB'ye yaklaşmasının önünde büyük bir engel olabilir. "Bosna-Hersek'in aday ülke statüsünü elde etmesi de zaman alacak. AB yetkilileri tarafından adaylık için en erken tarih olarak 2017 sonu telaffuz ediliyor" diyor Yeliz Şahin ve devam ediyor: "Henüz sürecin başında olan Bosna-Hersek'in AB üyeliğinin yakın tarihte gerçekleşeceğini söylemek oldukça zor. AB, ülkeye sadece olumlu bir mesaj vermeye çalışıyor. Bu, AB yörüngesinde kalın, reformlara devam edin ve siyasi istikrarı sağlayın mesajıdır." — Mehmet Erdoğan Elgin

Sözün Özü: Bosna Hersek'in AB adaylık başvurusu kabul edildi. Bu, ülkenin politik istikrarı için önemli bir gelişme olabilir.